

Van doelen naar strategieën, naar resultaten

Iedereen zijn eigen bedrijfsontwikkelingsplan

Goede ondernemers stellen doelen en stippelen een strategie uit om deze doelen te halen. Met hun deelname aan Koeien & Kansen beslissen de deelnemers om versneld de milieudoelen te realiseren. Meest indringend is het versneld realiseren van de MINAS-eindnormen. Daarnaast zijn er doelen voor energie, gewasbescherming, water, zware metalen en natuur. De onderzoekers vertalen het overheidsbeleid naar bedrijfsniveau, waarna de deelnemers er met hun ondernemerschap en vakmanschap op inspelen. Dit is weergegeven in bedrijfsontwikkelingsplannen. Dit artikel geeft een kort overzicht, toegespit op de mineralendoelen.

Voor ieder bedrijf is een bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) opgesteld voor de duur van het project. Hierin staat welke maatregelen de deelnemer gaat nemen om er voor te zorgen dat de doelen worden gehaald. Jaarlijks worden de resultaten geëvalueerd en de plannen eventueel bijgesteld. We willen deze methodiek verder praktisch maken, zodat elke veehouder in de toekomst zijn eigen BOP kan opstellen.

Mineralenmaatregelen

Begin 1999 is met 12 deelnemers overeengekomen welke maatregelen ze gaan nemen om aan de MINAS-eindnormen te voldoen. Ondertussen is het mestbeleid aangescherpt en gelden de eindnormen al in 2003. Om voldoende voorsprong te blijven houden, gaan de deelnemers nu de eindnormen in 2000 al halen. De maatregelen zijn dus ook gericht op het halen van de eindnormen in 2000, zie tabel 1.

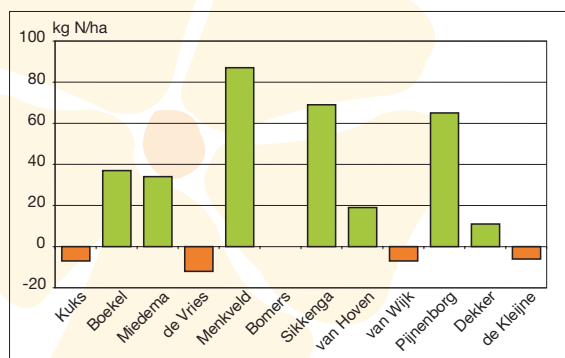
Minder bemesten

Door verlaging van de stikstofgift zal de gewasopbrengst en kwaliteit iets dalen. Ook gaan veel deelnemers de fosfaatgift verlagen of achterwege laten. Het is onbekend welke gevolgen dit heeft voor de gewasopbrengsten. De verwachting is dat deze niet, of nauwelijks zullen dalen. Hoewel fosfaat kunstmest (nog) geen aanvoerpost is van MINAS, wordt het in Koeien & Kansen toch als aanvoerpost gerekend. Daar staat tegenover dat de verliesnorm voor fosfaat op bedrijven met een lage fosfaattoestand hoger is.

Veel mineralen worden met voer aangevoerd. Voor de deelnemers is dit globaal 50% van de stikstof en 75% van het fosfaat. Deze aanvoer kan lager door te zorgen voor koeien met een lange levensduur en een hoge productie. Hierdoor is minder jongvee nodig voor de vervanging. De voeraankoop kan ook beperkt worden door grondaankoop.

Figuur 1 Daling van het stikstofoverschot van de strategie ten opzichte van het resultaat van 1999.

Tabel 1 Overzicht maatregelen per deelnemer (bedrijven in oplopende volgorde van quotum per ha)

Maatregel	Kuks	Boekel	Miedema	de Vries	Menkveld-Wijnbergen	Bomers	Sikkenga	van Hoven	van Wijk	Pijnenborg	Dekker	de Kleijne
Verandering bedrijfsopzet												
1. melkquotum aankopen		X	X	X	X		X			X		
2. meer grondoppervlak				X	X	X	X			X	X	
3. gras vervangen door maïs												
4. maïs vervangen door gras	X		X				X	X	X		X	
5. extra eiwit verbouwen						X						
6. (extra) beheersland					X	X						
7. korter weiden					X					X		
8. doorzaaien van klaver							X		X			
9. grasonderzaai maïs								X				
Verandering veestapel												
10. meer melk per koe			X	X	X					X	X	X
11. minder jongvee aanhouden	X		X						X	X	X	
12. (meer) vee uitscharen				X								
Verandering bemesting												
13. betere benutting dierlijke mest								X			X	X
14. verlaging stikstofaangifte grasland	X	X	X		X		X	X	X	X	X	X
17. minder fosfaat kunstmest	X	X	X		X		X	X	X	X	X	X
16. geen mestafvoer meer											X	
17. geen mestaanvoer meer			X		X							X
Verandering voeding												
16. beter voeren op de norm	X	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X
19. minder fosfor in krachtvoer	X				X				X	X		

Eigen voereiwit belangrijk

De optimale gras-maïsverhouding verschilt per bedrijf. Op de intensieve kleibedrijven is het vaak aantrekkelijker om maïs aan te kopen dan het zelf te verbouwen. In het zuiden zijn de opbrengstverhoudingen anders en is het meestal aantrekkelijker om meer maïs in het bouwplan te hebben. Veel deelnemers willen naast voldoende energie zelf graag voldoende voereiwit verbouwen.

Pioniers experimenteren

De Kleijne wil experimenteren met mestscheiding in de stal, zodat hij de mest beter kan benutten. Van Wijk en Sikkenga gaan klaver inzaaien. Menkveld-Wijnbergen probeert beheersgras optimaal in te passen in de bedrijfsvoering. Bomers zoekt op zijn biologisch bedrijf naar eiwitrijke gewassen, bijvoorbeeld erwten. Zo heeft iedere pionier zijn eigen experimenten.

Verandering stikstofoverschot

Voor ieder bedrijf is nagegaan hoe het stikstofoverschot in 1999 was en hoe dit verandert met de voorgenomen strategie in het BOP. Het toegestane overschot is afhankelijk van teeltplan, diercorrecties en uitspoelingsgevoeligheid van de grond. De noodzaak om het overschot te verlagen verschilt echter per bedrijf. Figuur 1 geeft een overzicht van de verschillen.

Het stikstofoverschot daalt het sterkst op de bedrijven van Menkveld-Wijnbergen, Sikkenga en Pijnenborg. Menkveld-Wijnbergen willen dit realiseren met: meer grond, hogere productie per koe, lagere stikstofgift, minder weiden en hogere productie per koe. Dit doet Pijnenborg ook. Daarnaast wil Pijnenborg minder jongvee aangehouden. Wel blijft dit

Bemesting en voeding krijgen veel aandacht, dat betekent dus registreren en rekenen.

bedrijf nog varkensmest aanvoeren en rundmest afvoeren. Op den duur kan dit problemen opleveren door ophoping van zware metalen. Sikkenga bereikt een lager overschot vooral door gebruik van klaver.

De Kleijne, Kuks, de Vries en Bomers hoeven hun stikstofoverschot niet te verlagen omdat ze al aan de stikstofeindnormen voldeden. De Vries en Dekker moeten wel investeren in mestopslag willen ze hun eigen mest optimaal kunnen benutten.

Van Hoven levert op de lössgrond een behoorlijke inspanning door zich te richten op de normen voor uitspoelingsgevoelige gronden. Zij willen experimenteren met grasonderzaai bij maïs. Ondanks uitbreiding van het quotum verlagen de gebroeders Boekel het overschot toch behoorlijk, doordat ze de stikstofbemesting fors terugdringen.

Hoewel ook Miedema het overschot behoorlijk terugdringt, is dit volgens de berekeningen nog onvoldoende. Ook van Wijk voldoet, ondanks de lagere jongveebezetting, nog niet aan de eindnormen. Beide veehouders denken dat zij het, in tegenstelling tot de berekeningen, wel zullen halen. Ze vertrouwen op hun vakmanschap.